

IN DEZE
NIEUWSBRIEF:

- Nieuwe tentoonstelling: Onderweg
- Uitbreiding, verbouw en vernieuwing
- Uit de museumwinkel
- Kennismaken met Mirjam van der Span
- Altijd Onderweg
- Agenda
- Cursussen bij Museum Sjoel Elburg
- Intussen bij de Sjoel

Uit de museumwinkel

Nog even nagenieten van een bezoek aan de Sjoel? Dat kan bijvoorbeeld met een fles wijn uit de muse-

umwinkel. Er is keus uit verschillende Israëlische wijnen.

De wijn kost €8,95 per fles. Ook leuk natuurlijk als cadeautje voor de thuisblijvers...

NIEUWSBRIEF VAN DE
STICHTING VRIENDEN VAN
MUSEUM SJOEL ELBURG

NR. 16
SEPTEMBER 2016

Onderweg

Beeldend werk van Hanna Oren-Huppert

Van 1 september 2016 tot en met 7 januari 2017 presenteert Museum Sjoel Elburg ruim vijftig werken van de joodse kunstenares Hanna Oren-Huppert.

In het werk van Hanna Oren komen twee belangrijke elementen uit haar leven samen. Enerzijds trekken vanuit haar eigen verleden beelden van hedendaagse oorlogsgevolgen haar aandacht. Zo verbeeldt ze vluchtelingen te voet, overvolle vluchtelingenboten, rijen vluchtende mensen, in Afrika, Srebrenica, Albanië, of waar dan ook. Altijd onderweg. Anderzijds straalt haar werk — dat vaak bestaat uit vrouwfiguren — een omhelzende en oer-aardse vrouwelijke kracht en rust uit.

Speciaal voor deze tentoonstelling maakte Frans Sellies een korte documentaire over Hanna Oren-Huppert waarin zij vertelt over haar leven en over haar werk.

[Lees verder op het binnenblad...](#)

Uitbreiding, verbouw en herinrichting

Museum Sjoel Elburg wil opnieuw uitbreiden. Het bestuur heeft hiervoor het oog laten vallen op het naastgelegen pand aan de Zuiderwalstraat. Door aankoop van dit pand kan de filmzaal verplaatst worden. In de ruimte die vrijkomt, zal een geheel vernieuwde entree gerealiseerd worden.

Het is een lang gekoesterde wens van het bestuur om bezoekers van de Sjoel een meer representatieve ontvangst te kunnen bieden. Uitbreiding en verbouwing zorgen voor

meer daglicht in de entreeruimte, betere sanitaire voorzieningen, een koffie-corner en meer ruimte voor de museumwinkel.

Ook de buitenkant van de Sjoel krijgt een 'facelift', waardoor het beter als museum herkenbaar is.

De uitbreiding is een mooie gelegenheid om ook de vaste opstelling van het museum opnieuw in te richten. In de ontvangstruimte komt een interactieve wand, die informatie biedt over de verschillende joodse gemeentes in de Mediene.

Voor de financiering van de ambitieuze plannen hoopt het bestuur op bijdragen van de provincie Gelderland, de gemeente Elburg en diverse fondsen. Ook de Vrienden van Museum Sjoel Elburg zullen een flinke bijdrage leveren.

Wanneer alles volgens plan verloopt, zal begin 2018 worden begonnen met de werkzaamheden.

[Op de achterzijde van deze Sjofar een plattegrond van de Sjoel na uitbreiding en verbouwing.](#)

De meeste vrijwilligers van Museum Sjoel Elburg wonen in Elburg of de directe omgeving. Maar dat geldt niet voor iedereen. Suppoost en gids Mirjam van der Span vertelt waarom zij elke keer vanuit Leusden naar Elburg reist...

agenda

1 september 2016: tot 7 januari 2017: tentoonstelling 'Onderweg'

September : start Cursus Bijbels Hebreuws, module 3, 7 en 12

5 oktober 2016: start cursus 'Tora voor Israël, Tora voor de volken'

6 oktober 2016: Sjoel-lezing door Tamarah Benima in gebouw Rehoboth over 'De rol van de vrouw in het Jodendom'

Nader kennismaken met Mirjam van der Span

Mijn ervaring als vrijwilliger bij Museum Sjoel Elburg is zonder meer positief te noemen. Vanaf de kennismaking met Anke, Marry en Rijk in augustus 2015 voel ik mij 'thuis' in Elburg.

MSE is een prachtig opgezet museum, de vele positieve reacties van de bezoekers bevestigen dit. Het Joodse leven in Elburg en het Joodse leven in de mediene worden zeer goed weergegeven.

Ik kom graag uit Leusden om in sjoel als suppoost de bezoekers wegwijs te maken en hun vragen te beantwoorden. In Amersfoort waar ik lid ben van de Joodse gemeente geef ik rondleidingen in de sjoel van Amersfoort. Deze oudste nog in gebruik zijnde orthodoxe sjoel is te vergelijken met de sjoel in Elburg zoals deze was in haar functie als gebedshuis van voor de oorlog.

Het liefst wandel ik met bezoekers door Joods Elburg omdat ik

over Joods leven en het Joods zijn uitleg kan geven, anno 2016 zijn er nog veel vooroordelen en is onwetendheid een vijand van het Jodendom. Met mijn kennis over het Jodendom compenseer ik mijn onwetendheid over de bewoners van Elburg. Het wordt beter maar ik moet nog veel leren over Elburg. Wat ik altijd aan de bezoekers vertel is dat Joden in Elburg werden opgenomen in de ge-

meenschap en niet zoals in andere steden en dorpen gedoopt werden of in getto's geplaatst. Dat maakt Elburg en haar bewoners uniek. Een Joodse bezoeker vertelde mij fluisterend dat zij de aanwezigheid voelde van Joden die in sjoel gebeden hadden, heel bijzonder en triest tegelijk. Jiddisjkat [Joodse gevoel] wordt dit genoemd. Joodse bezoekers vinden het mooi dat het museum er is maar ook verdrietig omdat er geen Joodse Elburgers meer zijn die er gebruik van kunnen maken.

Het is voor mij ook heel fijn om mee te mogen draaien in het rooster van het educatieve programma met o.a. Jetse, Marijke, Annemarie, Willem van Dijk en Willem van Norel. Educatie is heel belangrijk, gelukkig wordt daar door de scholen goed gebruik van gemaakt. Ik hoop nog lange tijd als vrijwilliger van MSE in Elburg te mogen zijn.

Altijd onderweg

Hanna Oren-Huppert is in 1946 geboren in Rusland, tijdens de treinreis terug richting Polen, waar haar ouders tijdens de Tweede Wereldoorlog heen waren gevlucht. Na enkele jaren van omzwervingen door Europa, is zij in 1949 samen met haar ouders naar Israël vertrokken. Daar heeft ze haar middelbare school, militaire dienst en universitaire opleiding doorlopen. Als medisch sociologe is ze aan de Universiteit van Utrecht gepromoveerd. Na daarna opnieuw een periode in Israël te hebben gewoond, is ze in 1984 na de Libanon-oorlog met haar man en vier kinderen naar Nederland teruggekeerd.

Onderhandelen met materie
Hanna Oren is in 1985 als autodidact begonnen met het maken van beelden. Ze werkt voorname-

lijk met grove chamotte klei en was (voor brons), maar ook met cement en granito. Het liefst werkt ze met klei. Dit materiaal boeit haar door zijn eigen wil: 'Je kunt het niets opleggen, een onderhandelingsproces moet plaatsvinden, wil je wat opbouwen. Mijn werk is mijn handschrift, mijn werk is een uitbeelding van mijzelf. Ik ben een vrouw, ik ben joods en ik werk vanuit mijn eigen beleavingswereld, vanuit mijn gevoel. Mijn woede, mijn angst, mijn ontspanning, mijn trots, mijn onwetendheid, mijn onmacht, emoties van genegenheid, van steun zoeken bij elkaar, beeld ik uit'.

In een periode waarin het fysiek niet mogelijk was met zware klei te werken, ontdekte zij min of meer vanzelf de

mogelijkheden van materialen uit de natuur en zogenaamd 'waardeloos materiaal'. Hieruit ontstonden nieuwe, vaak intieme en kwetsbare, werken.

Tora voor Israël en Tora voor de volken

Het woord Tora slaat op de eerste vijf boeken van de Hebreeuwse Bijbel, die geschreven zijn op een rol van perkament - leer van de huid van een rein dier - aan twee houten stokken. Op één niveau vertellen de vijf boeken de geschiedenis vanaf de schepping van de wereld tot aan de dood van Mozes, ongeveer 1200 voor de gewone jaartelling. Op een dieper niveau vormt de Tora de kerntekst die de Weg wijst van het Jodendom. Het woord Tora is afgeleid van het werkwoord 'de weg wijzen' of 'onderwijzen'.

Naast deze Schriftelijke Tora ontving Mozes op de Sinai volgens de joodse traditie ook de Mondelinge Tora. De Mondelinge Tora legt de Schriftelijke Tora uit, vult haar aan en past haar toe op het leven van alledag. Hoewel principieel mondeling overgeleverd werd ze vanaf de tweede eeuw schriftelijk vastgelegd in de Talmoed. Beide vormen de Tora voor Israël.

De universalistische rabbiën leren dat Gods boodschap niet alleen voor Israël is bestemd, maar ook voor de rest van de wereld. De rabbiën hebben het denkbeeld ontwikkeld van de fundamentele Zeven Wetten van Noach, zeven universele principes die, als ze worden onderhouden door niet-joden, hun verlossing zullen bewerken, ongeacht hun geloof. Deze universele principes vinden we ook terug in het Nieuwe Testament. Ze worden daar aan de gelovigen uit de volken voorgehouden. Deze zogenaamde Noachidische Gebooden noemen we de Tora voor de volken.

Binnen de Tora treffen we in Exodus 20 en in Deuteronomium 5 de Tien Geboden of de Tien Woorden aan. Deze werden door Mozes, gegraveerd in twee stenen tafels, vanaf de Sinai meegebracht. Aanvankelijk werden de Tien Woorden op Sjabbat in de synagoge voorgelezen. Dat gebeurt nu niet meer. In de Gereformeerde traditie van de christelijke kerk hebben ze in orthodoxe kring nog steeds een plek in de liturgie. Daarin wordt christenen voorgehouden om de Sjabbat te onderhouden, dus Tora voor Israël en niet Tora voor de volken. We stellen ons daarom ook de vraag naar de plaats van de Tien Woorden binnen het geheel van de Tora.

Doelgroep: Ieder die belangstelling heeft voor het Jodendom en zich daarin wil verdiepen.

Docent: Drs. Kees van den Boogert

Opgave: Dhr. H. Kuiper, Talksteenstraat 12, 8084 XW 't Harde, tel. 0525-652879, vrienden@sjoelburg.nl

Lesmateriaal: Deelnemers wordt verzocht een Bijbel mee te nemen. Een reader zal worden uitgereikt.

Tijd: 3 woensdagavonden van 19.30-21.30 uur, op 5, 12 en 26 oktober

Cursusgeld: 30,-- (inclusief consumpties en lesmateriaal)

Deelnemers: Minimaal 12, maximaal 25

Locatie: Studie- en Documentatiecentrum van Sjoel Elburg

Cursussen Hebreeuws

Museum Sjoel Elburg gaat dit najaar verder met het presenteren van onze succesvolle cursussen Bijbels Hebreeuws. Helaas laat ons overvolle programma niet toe dat wij op dit moment een nieuwe klas beginners kunnen aanbieden.

Wij hebben op dit moment drie groepen met ver-

schillende mate van gevorderdheid. Wij bieden deze groepen van trouwe cursisten nieuwe vervolgcursussen aan. Wie nog niet heeft meegedaan maar wel over voldoende kennis of ervaring beschikt, kan met ons overleggen of hij of zij kan instromen in één van de komende cursussen. Alle cursussen bestaan uit 6 avonden om de twee weken en zij worden gegeven in de bovenzaal van Museum Sjoel Elburg. Wij vragen een bijdrage van €110,00; dat is inclusief cursusmaterialen en ver-

frissingen.

Module 3 begint op donderdag 15 september. Hierin wordt een begin gemaakt met de behandeling van werkwoorden. Cursisten worden geacht het alfabet en de vervoegingen van naamwoorden te kennen.

Module 7 begint op maandag 19 september. Deze cursisten hebben de grammatica afgerond en beginnen nu met vertalen van oude Bijbels Hebreeuwse teksten naar hedendaags Nederlands.

Module 12 begint op maandag 12 september. Deze cursisten zijn de taai volhouders. Zij zijn al geruime tijd bezig met vertalen en gaan verder om nog meer ervaring en vaardigheid op te bouwen.

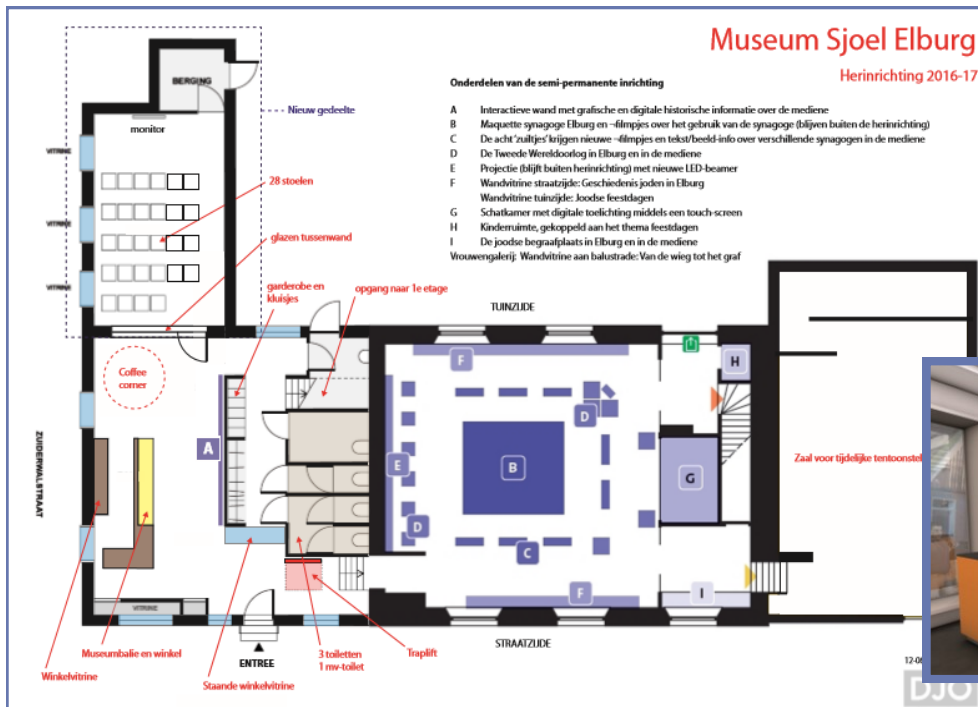
Wie geïnteresseerd is wordt uitgenodigd zich per email aan te melden bij cursussen@sjoelburg.nl.

Voor specifieke vragen kunt u ook op dit adres terecht of eventueel bellen met Huib Kuiper, 0525-652879.

Elk najaar verzorgt Kees van de Boogert, voorzitter van de Vrienden van Museum Sjoel Elburg, een cursus over een aspect van het Joodse leven.

In het nieuws

Hiernaast ziet u de plattegrond van de Sjoel zoals die er in de toekomst uit zal zien. Linksonder de uitbreiding met het pand Zuiderwalstraat 11. Linksonder, op de plaats van de huidige filmzaal, de vernieuwde ruime entree. Bij 'A' de interactieve wand met veel informatie over Joodse gemeentes in de Mediene en over Joodse panden in Elburg. Hieronder een impressie van de nieuwe ontvangsthall.

Intussen bij de Sjoel

Naamswijziging

Onlangs is de naam van ons museum officieel gewijzigd in Museum Sjoel Elburg. Deze naam drukt precies uit wat we zijn: geen plaats waar een Joodse gemeente samenkomt, maar een museum, gevestigd in de voormalige synagoge in Elburg.

Ook de aanduiding van de vriendenstichting is aangepast aan de nieuwe naam: Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg. Overigens blijven taak en doelstelling van de beide stichtingen gelijk: informeren over de Joodse gemeenschappen in de Mediene, aan de hand van verhalen over de Joodse inwoners van Elburg.

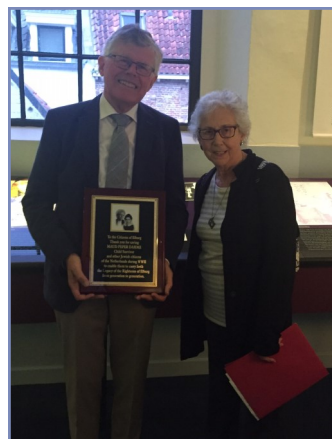
Volg ons op:
twitter.com/SjoelElburg of
facebook.com/museum-sjoel-elburg

Of bezoek de website van de Sjoel voor het laatste nieuws:
www.sjoelburg.nl

Bezoek uit Amerika

14 augustus jongstleden bracht een gezelschap van 36 docenten uit de Verenigde Staten een bezoek aan Museum Sjoel Elburg. Het gezelschap maakte onder leiding van Maud Dahme een reis langs Europese plaatsen die herinneren aan de Holocaust. In Vierhouten en Elburg vertelt ze over haar eigen onderduik-ervaringen.

In het gezelschap was ook de nieuwe directeur van de Commission on Holocaust Education van New Jersey.

Theo van Ledden, de voorzitter van ons museum, mocht een cheque van €1000,- in ontvangst nemen, bestemd voor de uitbreidingsplannen.

Steun de Vrienden van Museum Sjoel Elburg

NL83ABNA0533047919 t.n.v.

Stichting Vrienden
Museum Sjoel Elburg

Voor (periodieke) schenkingen is slechts een onderlinge overeenkomst nodig. U kunt hiervoor contact opnemen met onze secretaris.

Giften aan een culturele instelling zijn voor 125% aftrekbaar bij uw aangifte inkomstenbelasting.

VRIENDEN VAN
Sjoel Elburg

De Stichting Vrienden van Museum Sjoel Elburg is eind 2006 opgericht ter ondersteuning van Museum Sjoel Elburg. De Stichting ondersteunt de zogenaamde 'moederstichting' die het museum en de collectie beheert.

Tot de taken van de 'Vrienden' behoort o.a. het werven van donateurs, suppoosten en gidsen, het organiseren van lezingen, excursies en rondleidingen.

Het secretariaat is gevestigd:
Talksteenstraat 12, 8084 XW 't Harde
tel.: 0525-652879
email: vrienden@sjoelburg.nl

Voor bijdragen aan / suggesties voor deze nieuwsbrief kunt u ons mailen:
redactiesjofar@sjoelburg.nl